

Tisková zpráva

Lucemburk 12. dubna 2016

Snižování znečištění živinami v Baltském moři: omezený pokrok a nedostatečné ambice, tvrdí auditoři EU

Opatření EU na snížení znečištění živinami v Baltském moři měla jen omezený účinek, uvádí nejnovější zpráva Evropského účetního dvora. Auditoři zjistili, že plánům členských států chybějí ambice i vhodné ukazatele. Investice do infrastruktury pro odpadní vodu byly účinné jen částečně, zemědělská opatření nejsou úměrná velikosti problému a přidanou hodnotu strategie EU pro region Baltského moře je obtížné posoudit.

Baltské moře je jedním z nejvíce znečištěných moří na světě. Sousedí s osmi členskými státy EU (Dánsko, Estonsko, Finsko, Litva, Lotyšsko, Německo, Polsko a Švédsko) a s Ruskem.

V období 2007 až 2013 přispěla EU na projekty v oblasti odvádění odpadních vod a jejich čištění v pěti členských státech hraničících s Baltským mořem částkou ve výši 4,6 miliardy EUR. Opatření v oblasti rozvoje venkova, včetně ochrany vod, činila ve všech osmi členských státech hraničících s Baltským mořem dalších 9,9 miliardy EUR. Kromě toho EU v období 2001 až 2014 spolufinancovala v Rusku a Bělorusku projekty na zlepšení kvality vody v hodnotě téměř 50 milionů EUR.

Auditoři navštívili tři členské státy sousedící s Baltským mořem (Finsko, Lotyšsko a Polsko) a provedli průzkum u všech ostatních členských států, které s tímto mořem sousedí. Projekty v Rusku a Bělorusku podporované EU byly předmětem dokumentární kontroly realizované u Evropské komise. Audit zkoumal, zda opatření EU účinně napomohla členským státům snížit znečištění Baltského moře živinami. Dospěl k celkovému závěru, že v této oblasti došlo jen k omezenému pokroku.

„Ke zlepšení kvality vody v Baltském moři je zapotřebí cílenějších opatření a také větší spolupráce s Ruskem“, uvedl Ville Itälä, člen Evropského účetního dvora odpovědný za tuto zprávu. „Čisté Baltské moře je snem téměř 100 milionů lidí. Aby se tohoto cíle dosáhlo, musí příslušné země v daleko větší míře využívat své kompetence“.

Největším znečišťovatelem Baltského moře je dle auditorů zemědělství a hlavními problémy jsou nedostatečná opatření a jejich špatné zacílení. Například v Polsku je za „oblast ohroženou dusičnany“ označeno pouze 5 % plochy půdy, což vede k tomu, že intenzivní ochrana vod není uplatňována na dostatečně velkém území. Naproti tomu je za oblast ohroženou dusičnany označeno celé území Finska; to ale znamená, že opatření nejsou zacílena na území, kde jsou nejvíce potřebná. Auditoři rovněž uvádějí, že požadavky agroenvironmentálních programů nejsou vždy dostatečně přísné.

I přes významné finanční prostředky EU vynaložené na projekty čištění městských odpadních vod se provádění směrnice o čištění městských odpadních vod zdrželo a sledování jejího provádění nebylo ze strany Evropské komise včasné. Došlo nicméně ke snížení zátěže živinami z městských aglomerací.

Účelem této tiskové zprávy a poznámky pro redaktory je informovat o hlavních zjištěních zvláštní zprávy přijaté Evropským účetním dvorem. Plné znění této zprávy je k dispozici na internetové stránce www.eca.europa.eu.

ECA Press

Mark Rogerson – mluvčí

T: (+352) 4398 47063

M: (+352) 621 55 30 63

Damijan Fišer – pracovník tiskového oddělení

T: (+352) 4398 45410

M: (+352) 621 55 22 24

12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditorsECA eca.europa.eu

Spolufinancované projekty v Rusku a Bělorusku se zdají nákladově efektivní. Jejich provádění je však pomalé a jejich rozsah je v porovnání se skutečnými potřebami příliš malý. Například zátěž živinami z města Kaliningrad je druhou největší zátěží po Petrohradě, ale žádný z vodohospodářských a environmentálních projektů schválených pro Kaliningrad v roce 2005 nebyl dosud dokončen.

Auditoři formulovali řadu doporučení jak pro členské státy, tak pro Evropskou komisi. Komise by měla:

- vyžadovat po členských státech, aby vhodným způsobem stanovily oblasti ohrožené dusičnany,
- rychleji posuzovat soulad se směrnicí o čištění městských odpadních vod,
- podporovat projekty, jejichž cílem je snížení zátěže živinami vstupujícími do Baltského moře z Ruska a Běloruska.

Členské státy by měly:

- zaměřovat agroenvironmentální programy na oblasti, kde mají největší dopad na snížení živin,
- stanovit požadavky pro akční programy týkající se dusičnanů na základě nejnovějších vědeckých poznatků,
- plánovat a budovat své infrastruktury pro odpadní vody co nejúčinněji.

Poznámka pro redaktory

„Eutrofizace“ je proces, k němuž dochází při vstupu nadměrného množství živin vytvářených především lidskou činností, zejména dusíku a fosforu, do vodního útvaru. Vysoká koncentrace živin vede k intenzivnímu výskytu potenciálně toxických vodních řas. Vzhledem k tomu, že Baltské moře spojují se světovými oceány úzké a mělké kanály, může v tomto moři zůstat stejná voda až 30 let. To usnadňuje zvyšování objemu dusíku a fosforu, což má potenciální dopady na zdraví lidí, ryb a zvířat a může vést k poškození jezer, řek, nádrží, toků a mokřadů.

Cílem rámcové směrnice o strategii pro mořské prostředí z roku 2008 je dosáhnout „dobrého“ environmentálního stavu prostředí mořských vod EU do roku 2020. Podle této směrnice jsou členské státy povinny pro dosažení cílů směrnice spolupracovat v rámci regionu či subregionu, přičemž pokud je to proveditelné a vhodné, měly by například využívat struktury, které již existují v rámci regionální úmluvy pro mořské prostředí.

Pro Baltské moře je příslušnou úmluvou Helsinská úmluva (za niž odpovídá Helsinská komise (HELCOM)) a její akční plán pro Baltské moře, který od signatářských zemí vyžaduje snížení zátěže živinami, které tyto země vypouštějí do Baltského moře.

V roce 2009 Evropská rada přijala makroregionální strategii, konkrétně strategii EU pro region Baltského moře, která je zaměřena zejména na podporu ochrany životního prostředí, včetně snížení zátěže živinami, pomocí prosazování větší spolupráce mezi sousedními zeměmi a inovativních řešení.

Na naší internetové stránce jsou k dispozici fotografie s vysokým rozlišením, které mohou být za podmínky citace zdroje znovu použity. Eutrofní mořské vody. Zdroj: HELCOM, foto Samuli Korpinen.

Zvláštní zpráva č. 3/2016 – „Boj proti eutrofizaci v Baltském moři: jsou zapotřebí další a účinnější opatření“ je k dispozici ve 23 úředních jazycích EU.